

Г.В. Товканець

Мукачівський державний університет, Україна

ІННОВАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ВЛАСТИВОСТІ

Останнім часом відбуваються процеси реформування освіти, які зумовлюють пошук ефективних навчальних, виховних, розвиваючих технологій, оновлення відносин між суб'єктами освітнього процесу. Виникла необхідність постійного удосконалення організаційних форм, індивідуального підходу до особистості, технологій навчання і виховання особистості, здатної засвоювати й творчо розвивати культуру.

Потреба в інноваційній спрямованості педагогічної діяльності в умовах розвитку освіти спричинена певними обставинами. Зміни, що відбуваються в навколишньому світі, в значній мірі актуалізують значущість інновацій, які стають одним з найбільш важливих напрямків розвитку сучасної освіти, за допомогою чого можна підтримувати і розширювати позиції на освітньому ринку [3; 4].

До основних функцій інновацій можна віднести наступні [2]:

- сприяння інтелектуалізації трудової діяльності, підвищенню її наукоємності;
- розширення спектру освітньої продукції і освітніх послуг, покращення їх якості;
- залучення до педагогічної діяльності нових продуктивних сил, сприяння реалізації освітніх послуг;
- концентрація інновацій в тій чи іншій сфері, що допомагає привести структуру відтворення у відповідність зі структурою змінюваних потреб і структурою зовнішнього середовища.

Наголосимо на особливостях інновацій, серед яких варто виокремити:

1. Невизначеність і ризики інноваційного процесу: неможливість структурувати уявлення про умови прийняття рішення, що не дозволяє з достатнім ступенем точності визначити результати освітнього впливу.

2. Здатність ініціювати структурні зміни: успішна інновація істотно впливає на стан освітнього процесу, його організацію.

3. «Людиноцентризм» інноваційної діяльності: основним і вирішальним інноваційним ресурсом є людський капітал, творча здатність людини генерувати і втілювати нові ідеї. Від інших видів діяльності інноваційна активність відрізняється максимальним ступенем самотивованості.

4. Характер інноваційного цілепокладання: непридатність жорсткого цілепокладання; недосягнення спочатку поставлених цілей на відміну від всіх інших сфер не завжди означає провал інноваційного проекту, а їх досягнення ще не рівносильно успіху інновації.

5. Формалізація механізмів в інноваційному процесі.

Інновації в освіті – це технології, які сприяють саморозвитку особистості та створюють умови для повноцінного розвитку всіх учасників освітнього процесу.

В контексті освітньої діяльності варто акцентувати увагу на основних властивостях інновацій: науково-технологічна новизна; практична педагогічна застосовність; сумісність зі сформованою практикою і технологічною структурою; комерційна реалізованість в системі освіти; соціальна значимість і ефективність для суспільства; спрямування на краще задоволення існуючого попиту або створення нового попиту на ринку освітніх послуг, продуктів, процесів; висока ризикованість; відносні переваги в порівнянні з традиційними рішеннями; складність і неоднозначність.

Відзначимо, що всі ці властивості містять одну важливу якість – внутрішню суперечливість (парадоксальність) інновації. Ніде основна

стратегічна дилема «виклик-можливість» не виявляє себе з такою силою, як в інноваційному процесі.

Інновації можна класифікувати як: інновація-процес – технологічне та управлінське вдосконалення або створення принципово нового процесу, що підвищує ефективність і якість нової або існуючої освітньої діяльності; інновація-продукт, тобто нововведення, яке має форму готового принципово нового або вдосконаленого продукту; інновація-послуга – комплексна взаємодія, діяльність, спрямована на передачу знань, умінь і навичок загальноосвітнього, професійного характеру споживачеві освітньої послуги з метою задоволення і розвитку особистих, групових і суспільних потреб.

В сучасних суспільних умовах суттєво зростає роль і авторитет педагогічного знання, яке може стати теоретичною базою для нових пошуків, інновацій. Змінився характер ставлення людини до факту засвоєння і застосування педагогічних нововведень. Якщо раніше інноваційна діяльність обмежувалася використанням рекомендованих зверху нововведень, то сьогодні вона набуває дослідницько-пошукового характеру: учитель обирає нові програми, підручники, використовує нові прийоми і способи педагогічної діяльності. Однозначно створюється реальна ситуація конкурентоздатності закладів освіти, спричинена входженням загальноосвітніх навчальних закладів у ринкові відносини, створенням нових типів навчальних закладів, у тому числі й недержавних.

Головною рушійною силою інноваційної діяльності є педагог, оскільки суб'єктивний чинник є вирішальним і під час впровадження і поширення нововведень. Педагог-новатор є носієм конкретних нововведень, їх творцем, модифікатором. Він має широкі можливості і необмежене поле діяльності, оскільки на практиці переконується в ефективності наявних методик навчання і може коригувати їх, проводити докладну структурузацію досліджень навчально-виховного процесу, створювати нові методики. Основна умова такої діяльності – інноваційний потенціал педагога, тобто

сукупність соціокультурних і творчих характеристик особистості педагога, яка виявляє готовність вдосконалювати педагогічну діяльність, наявність внутрішніх засобів та методів, здатних забезпечити цю готовність.

Учительська професія вимагає особливої чутливості до постійно оновлюваних тенденцій суспільного буття, здатності до адекватного сприйняття потреб суспільства і відповідного коригування своєї роботи. Особливу значущість має ця здатність за постіндустріальної, інформаційної доби, яка потребує багатьох принципово відмінних від попередніх навичок, умінь, і відповідного мислення. Школа як один із найважливіших інститутів соціалізації людини, підготовки молоді до ролі активних суб'єктів майбутніх суспільних процесів повинна будувати освітній процес з урахуванням нових реалій і тенденцій суспільного розвитку й нововведень у сфері змісту, форм і методів навчання та виховання.

Література:

1.Кройтор С. Н. (2009). Инновации в образовании: Социологический анализ (на примере системы высшего образования Республики Беларусь): дисс. .. канд. социал. н.Минск. URL: <http://vivakadry/15.htm>

2.Рудницька І. (2007). Інноваційна діяльність як основа творчої самореалізації вчителя. *Вища освіта України*. № 4. С. 79 – 83.

3.Товканець Г. В., М. Савчук. (2017). Інновації як удосконалення педагогічної культури вчителя. *Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, 26-27 жовтня 2017р., Мукачево*. Мукачево: Вид-во МДУ. С. 349 – 350.

4.Янсен Ф. (2002). Эпоха инноваций.М.: Инфра. 308 с.